

Mahepõllumajandusliku taimekasvatuse peamised nõuded

Detsember 2021

Lilia Kulli

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Üleminekuaeg

- ✦ Algab tunnustamise taotluse esitamise päevast
- ✦ Võimalik taotleda mahetoetust, mahedana toodangut müüa ei saa
- ✦ Üleminekuaeg on lõppenud, kui mahepõllumajanduse eeskirju on järgitud:
 - ◆ vähemalt 2 aastat enne külvi (põllukultuurid);
 - ◆ rohumaa või mitmeaastaste söödataimede puhul vähemalt 2 aastat enne söödana kasutamist;
 - ◆ muude mitmeaastaste taimede puhul (nt maasikas, õunapuud) vähemalt 3 aastat enne koristust.

Mahe- ja tavatootmine

- ✦ Ühes ettevõttes saab olla nii mahe- kui ka tavatootmine
- ✦ Sama liiki loomad peavad olema kõik mahedad (nt lihavedelised ja piimakari)
- ✦ Sama liiki taimi, mille sordid ei ole visuaalselt kergesti eristatavad, ei saa kasvatada nii mahe- kui ka tavatootmises
- ✦ ERAND – paralleelne tootmine, PTA võib anda loa:
 - ◆ rohumaa puhul, mida kasutatakse **üksnes karjatamiseks**;
 - ◆ mitmeaastaste taimede puhul (puuviljakasvatus) teatud tingimustel;
 - ◆ seemnete, vegetatiivse paljundusmaterjali ja istutusmaterjali tootmise puhul teatud tingimustel;
 - ◆ põllumajandusuuringute ja põllumajanduse õppeasutuste puhul.

Eristatavus mahepõllumajanduslike taimekasvatussaaduste tootmisel

- ✦ Kui hooneid, rajatisi, masinaid ja seadmeid kasutatakse nii mahe- kui ka mittemahe taimekasvatussaaduste tootmiseks, siis tuleb sellest **PTAd teavitada**.
- ✦ Kui ettevõtte kasutab teise ettevõtte teenust või osutab teenust teisele ettevõttele, tuleb samuti **PTAd teavitada**.
- ✦ Masinad ja seadmed peavad olema enne mahetaimekasvatussaaduste tootmist puhastatud. Puhastustoimingud peavad olema kirjalikult fikseeritud.
- ✦ Teise ettevõtte hoonete ja rajatiste kasutamisel (nt kuivatamiseks, sorteerimiseks) peab olema kirjalik leping. Teine ettevõtte peab võimaldama PTA kontrolli (nt vilja kuivatamine).
- ✦ Teise ettevõtte põllutöömasinate kasutamisel pole lepingut vaja. NB! Puhastamine.

Seeme ja taimne paljundusmaterjal

- ✦ Kasutama peab mahepõllumajanduslikult toodetud seemet ja taimset paljundusmaterjali, s.h seemnest ettekasvatatud istutusmaterjali.
- ✦ Kui taimeliigi või sordi mahepõllumajanduslikult toodetud seemet või taimset paljundusmaterjali **ei ole võimalik saada, võib PTA nõusolekul kasutada keemiliselt töötlemata mittemaheseemet või taimset paljundusmaterjali, välja arvatud seemnest ettekasvatatud istutusmaterjali** (nt kapsa-, tomatitaimed). Mittemahe istikute (nt maasikataimed, sh frigotaimed, marjapõõsad, viljapuud) ja tippsibula kasutamine on lubatud.
- ✦ Tuleb jälgida maheseemne andmebaasi, kus on kajastatud olemasolev maheseeme: <https://pta.agri.ee/pollumehele-ja-maaomanikule/mahepollumajandus/seeme-ja-paljundusmaterjal>
- ✦ Lisandub **heterogeense paljundusmaterjali** kasutamise võimalus

Külvikord

- ✦ **Külvikord on mahetootmise nurgakivi!**
- ✦ **Külvikorra plaan** sisaldab rakendatud või rakendatavat külvikorda või külvikordasid.
- ✦ Külvikord peab sisaldama liblikõielisi taimi. Antud aastal külvikorras näidatud kultuurid peavad olema ka **taimekasvatusplaanis** ning ka reaalselt kasvama, v.a juhul, kui tootja on teavitanud muudatusest.
- ✦ Külvikorra plaani **ei pea** koostama järgmisele maale:
 - 1) vähemalt 5 aasta vanune rohumaad või vähemalt 5 aasta vanuseks kavandatud rohumaad;
 - 2) looduslik rohumaad;
 - 3) puuvilja- ja marjakultuurid ning ravim- ja maitsetaimede kasvatamiseks kasutatav maa;
 - 4) heinaseemne tootmiseks kasutatav maa;
 - 5) põld, mis on väiksem kui 0,3 ha

Külvikord

- ✦ Külvikord on pikemaks ajaks ette planeeritud põllumajanduskultuuride (ka mustkesa) paiknemise ja järgnevuse süsteem külvikorraväljadel.
- ✦ Kultuuride süsteemikindel paiknemine ruumiliselt ja järgnemine üksteisele ajaliselt kindlal maa-alal moodustabki külvikorra
- ✦ Külvikord on üles ehitatud viljavahelduse põhimõttel.
- ✦ Viljavaheldus on kultuuride agrobioloogiliselt põhjendatud vaheldumine. Viljavaheldusega on tegemist ka siis kui kindlat külvikorraväljadeks eraldamist pole, toimub lihtsalt kultuuride vaheldumine põllul

Külvikorra põhimõtted

- ✦ Taimikuga katmata mulla oleku minimeerimine
- ✦ Mullas orgaanilise aine sisalduse taseme suurendamine /säilitamine
- ✦ Umbrohtudele tundlike kultuuride vaheldamine neid allasuruvate kultuuridega
- ✦ Mullaviljakuse parandamine vahekultuuridega
- ✦ Erineva juurestiku süsteemiga kultuuride kasutamine
- ✦ Liblikõielised vahekultuurid - külvikorra kindel osa

Külvikord

- ✦ Külvikorda planeerides tuleb arvestada antud koha mullastiku ja kliima eripärasid, majanduslikke võimalusi ja soovitavaid eesmärke.

- ✦ Külvikorra ja mullaharimise nõuete eiramine põhjustab umbrohtude levikut (Rukki-kastehein)

Külvikord

- ✦ Haljasväetiste toimel väheneb savimuldade sidusus ja paraneb veeläbilaskvus.
- ✦ Tugevama juurekavaga liblikõielised transpordivad sügavamatest mullakihtidest künnikihti mineraalseid toiteelemente.
- ✦ Maheviljeluses on liblikõieliste haljasväetiskultuuride kasvatamine peamine võimalus rikastada mulda lämmastikuga.
- ✦ Seejuures on oluline, et liblikõielised kultuurid on võimelised raskemini lahustuvat fosforit ja kaaliumi võrreldes teraviljadega paremini omastama ja biomassi mulda kündes muutuvad nad teistele kultuuridele kättesaadavamaks.

Külvikord

- ✦ Erinevad kultuurtaimed konkureerivad umbrohtudega erinevalt.
- ✦ Väga hea umbrohtude alla suruja on punane ristik või ristiku ja kõrreliste segu.
Nende kasvatamine võimaldab jagu saada näiteks põldohakast.
- ✦ Kui ristiku või lutserni esimese niite aeg langeb kokku põldohaka õiepungade faasiga, siis peatame ohaka intensiivse toitainete varude kogumise roomjuurtesse.

Külvikord

- ✦ Kultuuride liike, millel on suuremat kahju põhjustavaid ühiseid haigusi, ei tohiks üksteise järel kasvatada.
- ✦ Näiteks rapsi kasvatamisel soovitatakse jätta vähemalt 1 aasta vahele kui kasutatakse eelviljadena hernest (valgemädanik) ja kartulit (tõusmepõletik).

Külvikord

- ✦ Traatussid, naksurlase vastsed, võivad kartuleid (ja muid vastuvõtlikke kultuure) tõsiselt kahjustada.
- ✦ Nad kaevuvad mugulatesse ja muudavad need tarbimiseks turustamiseks kõlbmatuks
- ✦ Lahendus - Vähendage nakatumise ohtu külvikordade kavandamise kaudu: üheaastase kõrrelise-ristiku kündmise ja kartuli paigutamise järel kolmandat või isegi neljandat kündmise aastat saab nakatumise intensiivsust tunduvalt vähendada.

Huumus

- ✦ Huumusesisalduse tõusul
 - ◆ paraneb mulla üldine struktuursus
 - ◆ aktiveerub mullaelustik,
 - ◆ väheneb mullas olevate toksiinide ja haigustekitajate toime.
- ✦ Seega - oluline, et künnikihi huumusbilanss oleks külvikorra rotatsiooni läbimisel tasakaalus või positiivne

Huumus

- ✦ Olenevalt kasvatatavast kultuurist künnikihi huumusvaru aastas väheneb või kasvab.
- ✦ Kui valitud kultuuridega pole külvikorras võimalik huumusbilanssi tasakaalustada, saab seda teha, andes lisaks sõnnikut, komposti või kasvatades haljasväetisi ja vahekultuure.
- ✦ Valdavalt on Eesti põllumuldade künnikihi huumusvaru 60-90 t/ha

Huumus

- ✦ Oma põldude viljavahelduse huumusbilanssi saab koostada ka Eesti Maaülikooli poolt koostatud Exceli põhise Huumuskalkulaatori abil, mille leiab veebiaadressil

<http://pk.emu.ee/struktuur/muld/teadustoo/huumusbilansikalkulaator/>

Huumus

- ✦ Kuna tüüpilises parasniiskes põllumullas moodustab humus suurema osa kogu orgaanilisest ainest, kasutatakse kõnekeeles neid ka sünonüümidena.
- ✦ **Mulla orgaaniline aine** on bioloogilise aineringe kaudu mulda jõudnud orgaaniline aine, mis koosneb varest ja humusest. Keemilisest koostisest moodustavad suurema osa C, O ja H.
- ✦ **Mulla orgaaniline süsinik** moodustab suurima osa mulla orgaanilisest ainest – 58%.
- ✦ Kuna mulla orgaanilist ainet on laboratooriumis keeruline otseselt määrata, siis määratakse mullast orgaanilise süsiniku sisaldus.
- ✦ Corg sisalduse ja varu suurendamine võtab väga kaua aega.

Väetamine

- ✦ Taimede saagikuse määrab miinimumis olev taimekasvutegur ning selle põhjustajaks võib sageli olla mulla väsimus
- ✦ Mullaväsimuse peamised põhjused on:
 - üldine mulla vaesustumine toite- ja mikroelementidest;
 - mulla füüsikalise-keemiliste omaduste ja struktuuri halvenemine;
 - soodsad tingimused fütopatogeense mikrofloora arenemiseks ja kahjurite paljunemiseks;
 - ohtlike umbrohtude paljunemine;
 - toksiinide eritumine juurtest ning fütotoksiliste ainete kuhjumine mullas.

Väetamine

- ✦ Mullaviljakuse ja mulla bioloogilise aktiivsuse säilitamiseks ja suurendamiseks tuleb eelkõige:
 - ✦ kasvatada liblikõielisi ja haljasväetisi
 - ✦ rakendada mitmeaastasi sobivaid külvikordi
 - ✦ kasutada maheloomakasvatusest pärit eelistatult kompostitud sõnnikut
 - ✦ kasutada maheettevõttest pärit kompostitud eelistatult orgaanilist materjali
- ✦ Sõnniku ja loomade väljaheidetega on lubatud haritava maa ühe hektari kohta aastas anda **kuni 170 kg N**

Väetamine

- ✦ Mulla üldise seisundi parandamiseks või toitainete kättesaadavuse suurendamiseks mullas või põllukultuurides võib kasutada mikroorganisme sisaldavaid asjakohaseid preparaate. Preparaatides sisalduvad mikroorganismid ei tohi olla GMOdest pärit.
- ✦ Komposti aktiveerimiseks võib kasutada asjakohaseid taimseid valmistisi või mikroorganisme sisaldavaid preparaate.
- ✦ Lubatud on kasutada EL mahemääruses nimetatud väetisi ja mullaomaduste parandajaid (s.h tavaloomakasvatusest pärit sõnnikut)

Väetamine

- ✦ Paljusid ettevõtteid kimbutab fosforipuudus.
- ✦ Fosforipuuduse puhul aitab puhta fosfaadi andmise asemel sõnnik või kompost.
- ✦ Liblikõieliste kasvatamine ja mulla mikroorganismide soodustamine aitab kaasa sellele, et vabaneb rohkem mulda seotud fosforit.
- ✦ Sageli on fosforipuuduse põhjustajaks kõrge pH, mis takistab taimedel fosforit kätte saada.

Väetamine

Lubatud vahendid, mõned näited:

- ✦ Loomsed saadused ja kõrvalsaadused (vere-, sõra-, sarve-, kondi-, kala-, liha-, sule-, karvajahu, jahvatatud karusnaha- ja nahatükid, vill; karusnahk, karvad, piimasaadused)
- ✦ Merevetikad ja merevetikatooted
- ✦ Looduslik magneesium- ja kaltsiumkarbonaat (nt jahvatatud dolomiit)
- ✦ Mikroelemendid
- ✦ Taimsete ainete kompostitud või kääritatud segu
- ✦ Saepuru ja puidulaastud, puukoorekompost, puutuhk
- ✦ Looduslik fosfaat

Kaubanduslikud väetised

- ✦ **Mahetootmisse sobivad väetised, mullaomaduste parandajad ja toitained** – nimekiri on PTA kodulehel <https://pta.agri.ee/pollumehele-ja-maomanikule/mahepollumajandus/taimekasvatus>
- ✦ Mahetootmisse sobilikke väetisi jt leiab ka üleeuroopalisest mahepõllumajanduse nõuetele vastavate sisendite andmebaasist <https://www.inputs.eu/input-search.html>

Taimekaitse

- ✦ Umbrohu ja taimekahjustajate tõrjeks peab eelkõige:
 - ◆ kasutama sobivad taimeliike ja sorte;
 - ◆ kasutama sobivat külvikorda;
 - ◆ kasutama sobivaid agrotehnilisi võtteid;
 - ◆ kaitsma taimekahjustajate looduslikke vaenlasi, luues neile soodsa elukeskkonna;
 - ◆ tegema umbrohutõrjet nt leegitamise teel;
 - ◆ kasutama teisi sarnaseid ennetusabinõusid.
- ✦ Võib kasutada mahemääruses loetletud tooteid

Taimekaitse

Agrotehnikanõuete täitmine tagab taimedele soodsad kasvutingimused, mis muudavad nad vastupidavamaks taimekahjustajatele.

Agrotehnilised tõrjevõtted jagunevad ennetavateks ja otsesteks.

Otsese tõrje hulka kuuluvad kõik mullaharimistööd, ennetava tõrje all tuleb mõista tervet seemet, õiget väetamist, viljavaheldust.

Taimekaitse

- ✦ Viljavaheldusel on tähtis, et samale maalapile järgnevat kultuuri külvates ei kahjustaks neid samad kahjurid-haigused, mis eelvilja.
- ✦ Näiteks ei sobi järjestikku kasvatada ristõielisi ega sarikõielisi kultuure.
- ✦ Arvestama peab ka mõne kultuuri haigustekitaja pikaajalist säilimist mullas - kapsanuutri tekitaja püsib mullas 5-8 aastat.

Taimekaitse

- ✦ Peale haiguste ja kahjurite kuhjumise põhjustab sama kultuuri järjestikune kasvatamine mulla saastamist taime juurte eritatavate ja talle enesele mürgiselt mõjuvate ainetega, mis hakkavad pidurdama selle taimeliigi kasvu ja arengut.

Taimekaitse

- ✦ **Ennast taluvad** kultuurid, mida võib kasvatada samal kohal kaks või rohkem aastat, ilma et saak oluliselt langeks.
(mais, kõrrelised heintaimed, tingimisi ka kartul ja talirukis)
- ✦ **Ennast halvasti taluvad** kultuurid, mis ühel kohal kasvatamisel annavad tunduvalt vähem saaki ja uuesti võib neid samale põllule külvata pärast ühe- kuni kolme aastast vaheaega.
(oder, nisu, kaer, kaalikas, kapsas)
- ✦ **Ennast mitte taluvad** kultuurid, mida võib samale põllule külvata pärast kolme- kuni kuue aastast vaheaega.
(lina, hernes, punane ristik, lutsern, mesikas, peet ja raps, rüps)

Mahetoetus 2022

Mahtoetus

Mahepõllumajandusele ülemineku toetust ja mahepõllumajandusega jätkamise toetust võib taotleda põllumajandusega tegelev füüsilisest isikust ettevõtja või juriidiline isik

Mahepõllumajandusele ülemineku toetust võib taotleda taotleja, kes esitas esimesele kohustuseaastale eelnenud kalendriaastal või esimesel kohustuseaastal ettevõtte esmakordse tunnustamise taotluse mahepõllumajanduse seaduse alusel ja alustas üleminekut mahepõllumajanduslikule tootmisele ning kelle kasutuses olev maa ei ole üleminekuaega läbinud;

Mahepõllumajandusele ülemineku toetus ja mahepõllumajandusega jätkamise toetus

- ✦ Tootja peab olema kantud maheregistrisse
- ✦ Peab vastama aktiivse tootja nõuetele
- ✦ Minimaalne toetuspind 1 ha, min põllupind 0,3 ha
- ✦ Peab rakendama põllul külvikorda – kasvatama liblikõielisi
- ✦ Püsirohumaadele peab olema 0,2 LÜ mahepõllumajanduslikult peetavaid loomi
- ✦ Toetust ei maksta musta kesa ja sööti jäetud maa eest

Toetuse nõuded

- ✦ Sama liiki põllukultuure ei tohi kasvatada rohkem kui 2 järjestikusel aastal
- ✦ Teraviljakultuure ei tohi kasvatada rohkem kui 3 järjestikusel aastal
- ✦ Ristõielisi ei või kasvatada samal maal uuesti enne kolme aasta möödumist
- ✦ Vähemalt 20% põllumaast liblikõielised
- ✦ Vähemalt 20% põllumaast talvine taimkate
- ✦ Kehtivad mullaproovid iga 5 ha põllumaa kohta 1. detsembriks
- ✦ Viljapuude ja marjapõõsaste võrad, võraalused ja reavahed peavad olema hooldatud.
- ✦ Koolituse kohustus: 2 algkoolitust esimesel kohustuseaastal ja veel 2 viienda aasta 1. juuniks

Mullaproovid

- ✦ Kui toetusõiguslikult maalt on varem võetud mullaproov ja selle kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla happesuse, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse kohta, peab taotleja korraldama mullaproovi võtmise ja laboratooriumisse saatmise eelmise mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks.
- ✦ Kui põllumajanduslikus ettevõttes on toetusõiguslikku maad üle kümne hektari, peab mullaproovid võtma PMK korraldatud mullaproovivõtjate koolituse läbinud isik

Mullaproovid

- ✦ 2022. aastal võetud kohustuse puhul peab kohustuseaasta 1. detsembriks võetud mullaproovidest olema analüüsitud mulla orgaanilise süsiniku sisaldus arvestusega, et toetusõigusliku maa iga kuni 20 hektari kohta oleks analüüsitud vähemalt üks proov.

Mullaproovid

- ✦ PMK koolituse läbinud proovivõtjalt või PMK proovivõtjalt tellitud mullaproovide tulemused kantakse andmebaasi
- ✦ tootja saab oma põldude kohta ka väetistarbekaardi fosfori ja kaaliumi osas ning mulla happesuse (pH) kaardi ja vajadusel lubjatarbekaardi.
- ✦ Samuti väetamise soovitused enamlevinud põllukultuuridele vastavalt [Väetamise ABC-le](#)

Mullaproovid

- ✦ Mullaproovid tuleb võtta igalt põllumaalt (PRIAs märke P) arvestusega, et üks proov võetakse kuni 5 ha kohta.
- ✦ Igast proovist peab määrama pH, K ja P ja lisaks peab iga 20 ha kohta määrama ühest proovist ka orgaanilise süsiniku või orgaanilise aine või huumusesisalduse.
- ✦ Proovid tuleb koguda iga 5 aasta tagant. Kui võtsite proovi 2018. aastal, siis tuleb uued proovid koguda 2023. aastal jne.

Mullaproovide vajalikkus!?

Mullaproov aitab selgitada:

- ✦ mulla sobivust põllumajandusmaaks;
- ✦ lupjamise vajadust;
- ✦ mullareaktsioonile enamsobivaid kultuure;
- ✦ saaki limiteerivaid tegureid;

Aitab hinnata:

- ✦ mullas toimuvaid muutusi
- ✦ agrotehnoloogia õigsust.

Aitab planeerida:

- ✦ optimaalseid, mullastikule vastavaid külvikordi

Talvine taimkate

- ✦ Taotleja peab hoidma vähemalt 20 % toetusõiguslikust maast kohustuseaasta 1. novembrist kuni sellele järgneva kohustuseaasta 31. märtsini põllumajanduskultuurist koosneva talvise taimkatte all.

NB! 2022. aastal võetud kohustuse puhul täidab taotleja sätestatud nõuet kohustuseaasta 1. novembrist kuni vähemalt kohustuseaasta lõpuni.

- ✦ Nõue on kehtestatud toitainete leostumise vältimiseks mullast, kuna leostumise suurenemine algab üldjuhul peale saagi koristamist ja tipneb sügistalvisel perioodil.

Talvine taimkate

- ✦ Talviseks taimkatteks loetakse taliviljad, rohumaad, maasikas ning muud sügisel rohelist taimikut omavad kultuurid.
- ✦ Koristuse käigus mahavarisenud kultuurtaimede seemned on varis, millest tärganud taimed loetakse umbrohuks ning seetõttu ei arvestata seda talviseks taimkatteks.
- ✦ Koristamata põllukultuure ja kõrretüüd ei loeta talviseks taimkatteks, kuna sellised taimed on kasvu juba lõpetanud ja ei väldi leostumist.

Toetuse nõuded

- ✦ Viljavahelduse või külvikorra nõuete järgimisel võetakse arvesse ka põllumajanduskultuurid, mida kasvatati sellel maal kohustuseperioodile vahetult eelnenud aastatel.
- ✦ Liblikõieliste puhaskultuuri ja liblikõieliste-kõrreliste heintaimede segu on lubatud kasvatada ka allakülvina.
- ✦ Liblikõieliste kaetus liblikõieliste-kõrreliste heintaimede ja liblikõieliste-haljasväetistaimede segu taimikus peab olema vähemalt 30%.
- ✦ Põldhernest on lubatud kasvatada tugikultuuriga, kui põldherne kaetus segu taimikus on vähemalt 70%

Toetuse nõuded

- ✦ 2022. aastal võetud kohustuse puhul on kohustuseperiood, mille jooksul tuleb toetatavaid tegevusi ellu viia, üks kalendriaasta. Nimetatud kohustuseperioodi puhul on määruses sätestatud kohustuseaasta ja esimene kohustuseaasta taotluse esitamise kalendriaasta

Toetuse nõuded

- ✦ Kui toetusõiguslikul põllumaal kasvatatakse kohustuseaastal köögivilja,maasikat või mõlemat kokku rohkem kui 10 hektaril, ei anta toetust nende kasvatamiseks kasutatava selle põllumaa pindala osa kohta, mis ületab 10 hektarit.
- ✦ Kui toetusõiguslikul põllumaal kasvatatakse kohustuseaastal lisas nimetatud ravim- või maitsetaimi kokku rohkem kui 4 hektaril, ei anta toetust nende kasvatamiseks kasutatava selle põllumaa pindala osa kohta, mis ületab 4 hektarit

Toetuse nõuded

- ✦ Selle ajavahemiku arvutamisel, mille jooksul on põllumaad kasutatud heintaimede kasvatamiseks, võetakse arvesse kohustuseperioodile vahetult eelnenud iga aasta, millal seal kasvatati järjestikku heintaimi.
- ✦ Nullaastaks loetakse heintaimede allakülvi aasta.

Mahepõllumajandusega jätkamise toetuse / ülemineku toetuse ühikumäärad

- ✦ rohumaa (v.a kuni 3-aastane külvikorras olev rohumaa ja põldtunnustatud heinaseemnepõld), mille iga ha kohta peetakse ettevõttes vähemalt 0,2 ühikule vastaval hulgal veiseid, hobuseid, lambaid, kitsi või mesilasperesid, ha kohta **25/27 €**;
- ✦ kuni 3-aastase külvikorras oleva rohumaa ha kohta **80/88 €**;
- ✦ teravilja, kaunvilja, õli- ja kiukultuuride, muude tehniliste kultuuride ning heinaseemnepõllu ha kohta **125/138 €**;
- ✦ sertifitseeritud maheseemnega külvatud teravilja ha kohta **150/166 €**;
- ✦ rühvelkultuuri ha kohta **210/231 €**;
- ✦ kartuli kasvatamisel mahepõllumajanduslikult sertifitseeritud seemnekartuli kasutamisel ha kohta **252/277 €**;
- ✦ puuvilja- ja marjakultuuri (v.a maasika) kasvatamiseks kasutatava ha kohta **300/330 €**;
- ✦ köögivilja, maasika ning ravim- ja maitsetaimede kasvatamiseks ha kohta **600/660 €**.

Mahepõllumajandusega jätkamise toetuse / ülemineku toetuse ühikumäärad

- ✦ Kui taotleja peab mahepõllumajanduslikult loomi, suurendatakse ühikumäära 1 ha maa kohta summa võrra, mis saadakse loomade ja kodulindude keskmise arvu alusel arvutatud ühiku korrutamisel **85 / 94 euroga** ning saadud summa jagamisel nõuetele vastava rohumaa, teravilja, kaunvilja, õli- ja kiukultuuride ning muude tehniliste kultuuride maa hektarite arvuga.
- ✦ Mesilaspere kohta on toetuse määr **40 €**, kui ettevõttes peeti taotlemisele eelnenud aastal mahepõllumajanduslikult keskmiselt vähemalt 5 mesilasperet.
- ✦ Loomade ühikuid arvestatakse:
 - ◆ lüpsilehm – 3,0
 - ◆ vähemalt 6 kuu vanune veis, sh ammlehm – 1,0
 - ◆ kuni 6 kuu vanune veis – 0,2
 - ◆ vähemalt 3 kuu vanune lammas – 0,2
 - ◆ vähemalt 6 kuu vanune kits – 0,3 emis (sh põrsastega) või kult – 2,5*
 - ◆ vähemalt 2 kuu vanune nuum- või noorsiga – 1,25*
 - ◆ munakana ja teised kodulinnud – 0,07*
 - ◆ küülik – 0,03*
 - ◆ vutt – 0,01*

* Ühiku arvutamisel võetakse aluseks taotleja poolt kohustuseaastale eelnenud kalendriaastal peetud keskmine maheloomade/lindude arv.

Nõuetele vastavus

- ✦ toetuse saaja täidab oma põllumajanduslikus tegevuses ja kogu põllumajandusliku majapidamise maal põllumajandusministri 14. jaanuari 2015. a määruses nr 4 „**Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded**” sätestatud nõudeid ning Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 32 lõike 2 kohaselt avaldatud **kohustuslikke majandamisnõudeid**

NÕUETELE VASTAVUS

Keskkond, kliimamuutused, maa hea põllumajandusseisund

VESI

- Nitraadireostuse vältimine NTA-I (KM1)
- Puhverribad, niisutamine, ohtlikud ained, naftasaaduste hoidmine (HPK 1-3)

MULD JA SÜSINIKUVARUD

- Talvine taimkate, üle 10% kaldega alad, põletamine, viljavaheldusplaan (HPK 4-6)

ELURIKKUS

- Loodusliku linnustiku, elupaikade, loomastiku ja taimestiku kaitse (KM 2-3)

MAASTIK, HOOLDUSTÖÖDE MINIMAALNE TASE

- Maastikuelementide säilitamine, heki või puude pügamine, tuulekaer ja karuputk (HPK 7)

Rahva-, looma- ja taimetervis

TOIDUOHUTUS

- Toidu- ja söödaohutus, hormoonide kasutamine (KM 4-5)

LOOMADE IDENTIFITSEERIMINE JA REGISTREERIMINE

- Veiste, sigade, lammaste ja kitsede märgistamine ja registreerimine (KM 6-8)

LOOMAHAIGUSED

- TSE (KM 9)

TAIMEKAITSEVAHENDID

- Taimkaitsevahendite kasutamine (KM 10)

Loomade heaolu

LOOMADE HEAOLU

- Põllumajandusloomade kaitse, vasikate ja sigade pidamise miinimumnõuded (KM 11-13)

TÄNAN TÄHELEPANU EEST !

Lilia Kulli

lilia.kulli@gmail.com

